

Ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en de Vlaamse Codex Wonen van 2021

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Algemene toelichting

1. Inleiding

Dit ontwerp van decreet wijzigt het Energiedecreet van 8 mei 2009 en de Vlaamse Codex Wonen van 2021. Dit ontwerp van decreet heeft tot doel de basis te leggen voor de inrichting van een uniek loket bij de Vlaamse overheid dat door de aanvragers van een renovatiepremie en van een energiepremie kan aangesproken worden.

Het Regeerakkoord 2019-2024 voorziet dat ter bevordering van de klantvriendelijkheid en de transparantie zoveel mogelijk premies die gericht zijn op energiebesparing, kwaliteitsverbetering en aanpassing van de woning in één loket gebundeld worden met het oog op een overkoepelende woningrenovatiepremie. De nood aan bijkomende renovatie-investeringen en de (beperkte) financieringsmogelijkheden van huishoudens vergen een gericht ingezette financiële ondersteuning die de druk van de investeringskosten op het gezinsbudget verlicht en de haalbaarheid van de renovatie-inspanning vergroot. Daarenboven kan door het verbinden van de verschillende subsidies vanuit wonen enerzijds en vanuit energie anderzijds, in een samenhangend pakket, de eerste investering een volgende uitlokken en zodoende een sensibiliserend effect hebben. Door het inrichten van het eengemaakt loket zal de aanvrager van een energiepremie veel directer geleid worden naar de premies voor woningkwaliteitswerken en omgekeerd.

Het unieke loket zal bestaan uit een gedeelde frontoffice die de aanvrager kan aanspreken om zijn aanvraag in te dienen. De eigenlijke afhandeling van de aanvragen zal, afhankelijk van de doelgroep en de aard van de uitgevoerde renovatiewerken, door het agentschap Wonen-Vlaanderen of door de werkmaatschappij Fluvius gebeuren op een gemeenschappelijk platform.

De operationalisering van het unieke loket vergt in eerste instantie een decretale basis om, conform aan de verplichtingen opgelegd door de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), persoonsgebonden gegevens op te vragen bij verschillende authentieke bronnen en deze gegevens te verwerken. Voor de afhandeling van de aanvragen door zowel het agentschap Wonen-Vlaanderen, als door Fluvius, als werkmaatschappij van de distributienetbeheerders, wordt de decretaal te verankeren uitgangspunten vastgelegd in dit ontwerp van decreet.

2. Bevoegdheidsdelegatie

In de volgende artikelen van het ontwerp van decreet worden delegaties aan de Vlaamse Regering gegeven:

- Artikel 4;
- Artikel 6.

3. Toezicht

De bepalingen aangaande toezicht uit de Vlaamse Codex Wonen van 2021 en het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn van overeenkomstige toepassing.

4. Totstandkomingsprocedure

- Het bijgaande voorontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr.2021/10 van 18 januari 2021.
- Het bijgaande voorontwerp van decreet werd aangepast aan het advies van de Inspectie van Financiën van 13 januari 2021 (kenmerk KDW/MVW/21/0013).
- Het bijgaande voorontwerp van decreet werd principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 5 februari 2021 (VR 2021 0502 DOC.0125/2).
- Het bijgaand voorontwerp van decreet werd aangepast aan het advies van de Vlaamse Toezichtscommissie nr. 2021/18 van 2 maart 2021. Ingevolge dit advies werden de volgende aanpassingen aan het ontwerp doorgevoerd:
 - In artikel 12.7.1, §3, tweede lid ingevoegd door artikel 4 en in artikel 5.75/1 §3, tweede lid ingevoegd door artikel 5, werd, omwille van de opmerkingen met betrekking tot de kwaliteit van de regelgevende grondslag de verwijzing naar artikel 6, lid 1, c) AVG als grondslag opgenomen i.p.v. artikel 6, lid 1, e) voor de verwerking van de gewone categorieën persoonsgegevens. Het hanteren van deze grondslag heeft als voordeel dat de belanghebbende geen rechten op bezwaar en/of op vergetelheid kan invoeren. Hierdoor kan het risico worden vermeden dat een rechthebbende aan wie reeds een premie werd toegekend, door zijn bezwaar of het aanspreken van zijn recht op vergetelheid, de controle op cumul met eerdere premies kan voorkomen. Tevens wordt de grondslag voor de gevoelige gegevenscategorie rond handicap verbijzonderd naar artikel 9, lid 2, g).
 - In artikel 12.7.1, §3, derde lid ingevoegd door artikel 4 en in artikel 5.75/1, §3, derde lid ingevoegd door artikel 5, wordt naast dezelfde aanpassing naar artikel 9, lid 2, g) ook de reden toegevoegd waarom het gegeven rond handicap wordt opgevraagd, nl. om na te gaan of een aanvrager aanspraak kan maken op een specifieke premieverhoging. Bovendien wordt verduidelijkt dat enkel kan gevraagd worden of een persoon het statuut van gehandicapte heeft. Hiermee wordt gevolg gegeven aan de opmerkingen onder punten 35 en 36 van het advies.
 - In artikel 12.7.1, §3, vijfde lid ingevoegd door artikel 4 en in artikel 5.75/1, §3 vijfde lid ingevoegd door artikel 5, wordt, gevolg gevend aan de opmerkingen onder punt 23 van het advies, de verplichting ingeschreven in hoofde van de verwerkingsverantwoordelijke om ervoor te zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting of door een evenwaardige contractuele bepaling gehouden zijn om het vertrouwelijk karakter te waarborgen. De verplichting om de categorieën van personen aan te wijzen die de gegevens

kunnen raadplegen en de verplichting om daarvan een lijst ter beschikking te houden, waren al opgenomen in de voormelde bepalingen.

- Aan artikel 12.7.1 ingevoegd door artikel 4, en aan artikel 5.75/1 ingevoegd door artikel 5, wordt een paragraaf respectievelijk in- en toegevoegd om tegemoet te komen aan de opmerking 41 van het advies met betrekking tot het garanderen van de juistheid en de actualisatie van de gegevens.

- De Minaraad verleende advies nr. 2021/008 op 11 maart 2021. De Minaraad verwelkomt in haar advies de uitbouw van het voorgestelde unieke loket en heeft geen inhoudelijke opmerkingen bij het voorontwerp van decreet. De Raad formuleerde wel opmerkingen aangaande de premies zelfs alsook de concrete uitvoeringsmodaliteiten. Deze opmerkingen zullen in overweging genomen worden bij het opstellen van het Besluit van de Vlaamse regering aangaande de wijzigingen aan de premies in het kader van de integratie van de premies en het unieke loket.

- De SERV berichtte op 6 april 2021 geen advies uit te brengen over het bijgaand voorontwerp van decreet.

- In het principiële goedgekeurde voorontwerp van decreet werd een decretale basis gelegd in de Vlaamse Codex Wonen van 2021 voor het recht op een renovatiepremie in hoofde van de vereniging van mede-eigenaars die renovaties van de gemeenschappelijke delen van appartementsgebouwen uitvoeren. Deze decretale basis werd in het bijgevoegd voorontwerp van decreet geschrapt. Deze decretale basis is immers reeds voorhanden in het Energiedecreet van 8 mei 2009. De aanvraag die de vereniging van mede-eigenaars zal indienen in het unieke loket zal op grond van de decretale grondslag voorzien in het Energiedecreet kunnen worden toegekend en de aanvraag van de vereniging van mede-eigenaars, die zij indient in haar hoedanigheid van rechtspersoon, zal op dezelfde wijze behandeld worden en de tegemoetkoming zal op dezelfde wijze berekend worden zoals dit het geval is voor andere rechtspersonen.

B. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1: (algemene bepaling tot aanduiding van de bevoegdheid)

Dit artikel behoeft geen commentaar

Artikel 2: (wijziging van artikel 8.7.3, eerste lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009)

Momenteel bepaalt artikel 8.7.3, eerste lid van het Energiedecreet dat beschermde afnemers recht hebben op 20% premieverhoging. Dit is echter enkel van toepassing op premies die rechtstreeks door de Vlaamse overheid worden gegeven en niet verplicht voor de REG-premies die als openbardienstverplichting aan de netbeheerders worden opgelegd. In het licht van een eengemaakte woningrenovatiepremie is het echter noodzakelijk dat zowel vanuit het beleidsveld wonen als het beleidsveld energie zo veel mogelijk op elkaar wordt gealigneerd. Om die redenen is deze bepaling zoals thans geformuleerd te stringent. Er wordt dan ook voorgesteld deze bepaling te herformuleren.

Artikel 3 en 4: (invoeging van een hoofdstuk VII aan titel XII van het Energiedecreet van 8 mei 2009)

Paragrafen 1 en 2 van het ingevoegde artikel 12.7.1 vormen de decretale basis om een uniek loket in te richten dat tot doel heeft om voor beide premiestelsels (de energiepremies en de renovatiepremie en aanpassingspremie) in een gemeenschappelijk platform te voorzien dat door aanvragers van de vermelde premies kan gebruikt worden om hun aanvragen in te dienen. De via het uniek loket ingediende aanvragen zullen, afhankelijk van de door de Vlaamse Regering gemaakte keuzes, behandeld worden door de diensten van de Vlaamse overheid die zij aanwijst of door de distributienetbeheerder of zijn werkmaatschappij, die via paragraaf 2 van dit nieuw ingevoegde artikel, hiermee kunnen worden belast.

Om een vlotte samenwerking en goede onderlinge uitwisseling van de gegevens tussen Wonen-Vlaanderen en de distributienetbeheerders of hun werkmaatschappij mogelijk te maken wordt in het laatste lid van paragraaf 2 een decretale grondslag voor de uitwisseling van gegevens vastgelegd.

De gegevens die worden opgevraagd en verwerkt binnen het uniek loket, vermeld in paragraaf 1, worden vermeld in paragraaf 3 van dit artikel. Voor de bespreking van elk van deze gegevens, wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij artikel 6 van het ontwerp van decreet.

Het gaat in casu om de volgende gegevens waarbij de opgevraagde persoonlijke gegevens uiteraard beperkt blijven tot gegevens die in het kader van de behandeling van de premieaanvraag noodzakelijk zijn:

1° gegevens met betrekking tot de premieaanvrager of de persoon namens wie de premie wordt aangevraagd:

- a) het adres en de contactgegevens;
- b) de gezinssamenstelling, de personen ten laste en de personen die samen met de persoon namens wie de premie wordt aangevraagd wonen;
- c) de handicap van de persoon namens wie de premie wordt aangevraagd of van de personen die samen met de persoon namens wie de premie wordt aangevraagd wonen;
- d) de burgerlijke staat;

2° gegevens die betrekking hebben op het individueel inkomen van de persoon namens wie de premie wordt aangevraagd of het inkomen van personen waarmee de persoon namens wie de premie wordt aangevraagd samenwoont voor wat betreft premies waar een inkomensgrens van toepassing is, met als componenten:

- a) gezamenlijk belastbaar inkomen;
- b) afzonderlijk belastbaar inkomen;
- c) het leefloon;
- d) inkomensvervangende tegemoetkoming aan personen met een handicap;
- e) de van belasting vrijgestelde beroepsinkomsten uit het buitenland of verworven bij een Europese of internationale instelling;

3° zakelijke rechten waarover de persoon namens wie de premie wordt aangevraagd houder is;

4° gegevens met betrekking tot het gebouw of de energie-opwekkingsinstallatie waarvoor een premie wordt aangevraagd:

- a) de aard;
- b) de ligging;
- c) de ouderdom;
- d) de eigendom of zakelijke rechten die daarop zijn gevestigd;

5° gegevens met betrekking tot de uitgevoerde werken waarvoor een premie wordt aangevraagd, met inbegrip van facturen;

6° alle gegevens, ander dan punt 1° tot en met 5°, die verband houden met de krachtens dit decreet of de krachtens de Vlaamse Wooncode door de Vlaamse Regering vastgestelde premievoorwaarden en die noodzakelijk zijn voor het toekennen van de premie. Ook deze gegevens zijn uiteraard noodzakelijk om de aanvraag te kunnen verwerken, controleren en de tegemoetkoming toe te kennen, maar aangezien de concrete voorwaarden vaak in een uitvoeringsbesluit zijn opgenomen is het onmogelijk om alle op te vragen en te verwerken gegevens nodig voor het controleren van deze subsidievoorwaarden hier limitatief op te sommen.

De gegevens met betrekking tot een handicap opgenomen in paragraaf 3, 1°, c worden opgevraagd en verwerkt om te bepalen of de aanvrager in aanmerking komt voor een specifieke premieverhoging, waardoor de verwerking van dit type gegevens noodzakelijk is om redenen van zwaarwegend algemeen belang. Zonder deze gegevens kan dan aan de persoon namens wie de premie wordt aangevraagd niet de premie worden uitgekeerd waarop hij of zij recht heeft, of kan niet worden gecontroleerd of men wel voor de verhoging in aanmerking komt. Deze regeling is evenredig met het nagestreefde doel: er wordt in dit kader niet meer opgevraagd dan noodzakelijk, enkel het statuut van de persoon kan worden opgevraagd en verwerkt.

Voor de verwerking van het rijksregisternummer, het ondernemingsnummer en het vreemdelingsnummer geldt als doeleinde de unieke identificatie van de betrokkene. Hierdoor kan, ook in het licht van de bepalingen met betrekking tot energiefraude, de premie-aanvrager uniek worden geïdentificeerd en kan dus ook worden opgevolgd of in hoofde van die persoon aan voorwaarden zoals eenmalig karakter van de premie of een minimum verstreken tijdsbestek is voldaan.

Tevens wordt voorzien dat verschillende instanties de nodige expliciet in dit artikel vermelde gegevens die onontbeerlijk zijn om de premiedossiers te kunnen behandelen ter beschikking moeten stellen.

Wat de bewaartermijn betreft wordt bepaald dat de gegevens binnen het loket worden bijgehouden gedurende een periode tot vijftien jaar na de uitbetaling van de premie. Die termijn moet indien niet aan premievoorwaarden werd voldaan de terugvordering ervan alsook het bestrijden van (energie)fraude mogelijk maken. Daarop wordt wel één uitzondering voorzien: de gegevens met betrekking tot de premies die slechts eenmalig kunnen worden verkregen, of waarbij er meer tijd dan vijftien jaar moet zijn verstreken tussen verschillende premieaanvragen blijven bewaard voor de tijd die noodzakelijk is om die subsidieregels of -voorwaarden te kunnen handhaven of toepassen.

Dit artikel doet geen afbreuk aan de toepassing van de bepalingen uit titel V, artikel 7.5.1 en artikel 12.6.1 van dit decreet. Die bepalingen hebben een autonome werking en blijven naast dit artikel parallel van toepassing.

Artikel 5: (invoeging van artikel 5.75/1 in de Vlaamse Codex Wonen van 2021)

Paragrafen 1 en 2 van het ingevoegde artikel 5.75/1 vormen de decretale basis om een uniek loket in te richten dat tot doel heeft om voor beide premiestelsels (de energiepremies en de renovatiepremie en aanpassingspremie) een gemeenschappelijk platform te voorzien dat door aanvragers van de vermelde premies kan gebruikt worden om hun aanvragen in te dienen. De via het uniek loket ingediende aanvragen zullen, afhankelijk van de door de Vlaamse Regering gemaakte keuzes, behandeld worden door de diensten van de Vlaamse overheid die zij aanwijst of door de distributienetbeheerder of zijn werkmaatschappij. Door het Energiedecreet wordt een actieverplichting opgelegd aan de distributienetbeheerders om premies voor bepaalde in de regelgeving vastgelegde energiebesparende maatregelen in (bestaande) gebouwen, zowel woningen, appartementen, woongebouwen als andere gebouwen toe te kennen en uit te keren. In het kader van een verdere afstemming van de verschillende premies zal de Vlaamse Regering bepalen welke instantie best geplaatst is voor de aftoetsing van de premievoorwaarden en de verdere afhandeling van de aanvragen. Alle betalingen zullen uitgevoerd worden door de distributienetbeheerder of de werkmaatschappij.

Om een vlotte samenwerking en goede onderlinge uitwisseling van de gegevens tussen Wonen-Vlaanderen en de distributienetbeheerders of hun werkmaatschappij mogelijk te maken wordt in het laatste lid van paragraaf 2 een decretale grondslag voor de uitwisseling van gegevens vastgelegd.

In een eerder advies van 19 december 2018 gaf de Gegevensbeschermingsautoriteit al aan dat de huidige regelgeving die de renovatiepremie beheerst onvoldoende waarborgen biedt wat de bescherming van de persoonsgegevens van de aanvragers betreft. De nieuw ingevoegde paragraaf 3 van artikel 5.75/1 remedieert deze tekortkoming.

De in paragraaf 3, 1° tot 6° opgesomde gegevens worden vandaag reeds op basis van eerder verleende machtigingen en protocollen opgevraagd bij de verschillende authentieke bronnen. In het tweede lid van paragraaf 3 wordt voor een opvraging van deze gegevens de rechtsgrond geput uit artikel 6, lid 1, c) en artikel 9 van de algemene verordening gegevensbescherming (hierna: AVG).

Daarbij moeten minstens de volgende essentiële elementen van die verwerkingen vermeld worden:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens. Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt ("minimale gegevensverwerking");
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de bewaartermijnen;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

Het gaat in casu om de volgende gegevens waarbij de opgevraagde persoonlijke gegevens uiteraard beperkt blijven tot gegevens die in het kader van de behandeling van de aanvraag noodzakelijk zijn:

1° gegevens met betrekking tot de aanvrager:

a) het adres en de contactgegevens;

- b) de gezinssamenstelling, de personen ten laste en de personen die samenwonen met de aanvrager;
- c) de handicap van de aanvrager of van de personen die samenwonen met de aanvrager;
- d) de burgerlijke staat;

2° gegevens die betrekking hebben op het individueel inkomen van de aanvrager of het inkomen van personen waarmee de aanvrager samenwoont voor wat betreft premies waar een inkomensgrens van toepassing is, met als componenten:

- a) gezamenlijk belastbaar inkomen;
- b) afzonderlijk belastbaar inkomen;
- c) het leefloon;
- d) inkomensvervangende tegemoetkoming aan personen met een handicap;
- e) de van belasting vrijgestelde beroepsinkomsten uit het buitenland of verworven bij een Europese of internationale instelling;

3° zakelijke rechten waarover de aanvrager houder is;

4° gegevens met betrekking tot het gebouw of de energie-opwekkingsinstallatie waarvoor een premie wordt aangevraagd:

- a) de aard;
- b) de ligging;
- c) de ouderdom;
- d) de eigendom of zakelijke rechten die daarop zijn gevestigd;

5° gegevens met betrekking tot de uitgevoerde werken waarvoor een premie wordt aangevraagd, met inbegrip van facturen;

6° alle andere gegevens dan de gegevens, vermeld in punt 1° tot en met 5°, die verband houden met de krachtens dit decreet door de Vlaamse Regering vastgestelde voorwaarden om de tegemoetkoming te bekomen. Ook deze gegevens zijn uiteraard noodzakelijk om de aanvraag te kunnen verwerken, controleren en de tegemoetkoming toe te kennen, maar aangezien de concrete voorwaarden vaak in een uitvoeringsbesluit zijn opgenomen is het onmogelijk om alle op te vragen en te verwerken gegevens nodig voor het controleren van deze subsidievoorwaarden hier limitatief op te sommen.

Wat de gegevens met betrekking tot een handicap betreffen: personen met een handicap zullen bij de bepaling van het aantal personen ten laste dubbel worden geteld. Het aantal personen ten laste is bepalend voor de toe te passen inkomensgrens en voor de hoogte van de tegemoetkoming, waardoor de verwerking van dit type gegevens noodzakelijk is om redenen van zwaarwegend algemeen belang. Zonder deze gegevens kan aan een aanvrager niet de premie worden uitgekeerd waarop hij of zij recht heeft, of kan niet worden gecontroleerd of men voor de verhoogde tegemoetkoming in aanmerking komt. Deze regeling is evenredig met het nagestreefde doel: er wordt in dit kader niet meer opgevraagd dan noodzakelijk: enkel het statuut van de persoon wordt opgevraagd en verwerkt.

Tevens wordt voorzien dat verschillende instanties de nodige expliciet in dit artikel vermelde gegevens die onontbeerlijk zijn om de aanvragen te kunnen behandelen ter beschikking moeten stellen.

Aansluitend op de aanbeveling van de Gegevensbeschermingsautoriteit worden de door de Vlaamse Regering aan te wijzen dienst van de Vlaamse overheid en de distributienetbeheerder of zijn werkmaatschappij als verwerkingsverantwoordelijke aangeduid en worden de beveiligingsmaatregelen die bij de verwerking moeten genomen worden geëxpliciteerd.

Wat de bewaartermijn betreft in paragraaf 4 wordt bepaald dat de gegevens binnen het loket worden bijgehouden gedurende een periode tot vijftien jaar na de uitbetaling van de premie. De bewaartermijn van 15 jaar houdt rekening met de wachtperiode die een aanvrager moet in acht nemen om voor werken waarvoor reeds een premie werd genoten een nieuwe aanvraag te kunnen indienen.

Artikel 6: (inwerkingtredingsbepaling)

De inwerkingtreding van dit decreet wordt aan de Vlaamse Regering gedelegeerd. Dit hangt immers samen van het herzien van de concrete subsidievoorwaarden en de aanpassingen van de procedures op niveau van uitvoeringsbesluit.